

УТИЦАЈ АКТИВНОСТИ ПРОМОЦИЈЕ ЗДРАВЉА ТОКОМ ЕВРОПСКЕ НЕДЕЉЕ ПРЕВЕНЦИЈЕ РАКА ГРЛИЋА МАТЕРИЦЕ НА РЕЗУЛТАТЕ ОРГАНИЗОВАНОГ СКРИНИНГА ЗА РАК ГРЛИЋА МАТЕРИЦЕ 2024. ГОДИНЕ У СРБИЈИ

Лејла Јавадова,¹ Ахмед Хајдер Ал-Каваз,² Тамара Наумовић,³ Катарина Боричић³¹ Медицински универзитет Азербејџана, Факултет за јавно здравље, Баку, Азербејџан² Ал-Фарахиди универзитетски колеџ за стоматологију, Багдад, Ирак³ Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“, Београд, Србија

IMPACT OF HEALTH PROMOTION ACTIVITIES DURING THE EUROPEAN CERVICAL CANCER PREVENTION WEEK ON THE RESULTS OF ORGANISED CERVICAL CANCER SCREENING PROGRAM IN 2024 IN THE REPUBLIC OF SERBIA

Leyla Javadova,¹ Ahmed Hayder Al-Kawaz,² Tamara Naumović,³ Katarina Boričić³¹ Azerbaijan Medical University, Faculty of Public Health, Baku, Azerbaijan² Al-Farahidi University College of Dentistry, Baghdad, Iraq³ Institute of Public Health of Serbia „Dr Milan Jovanović Batut“, Belgrade, Serbia

Сажетак

Сваке године у јануару, од 2007. године, европске земље подижу свест младих жена о превенцији рака грлића материце кроз Европску недељу превенције рака грлића материце (ЕНПРГМ). У Србији, заводи за јавно здравље и Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“ (ИЈЗС) спроводе ЕНПРГМ. Циљ ове студије био је да се представе и документују све активности спроведене у оквиру ЕНПРГМ током 2024. године у Републици Србији и да се упореде њихов утицај на обухват ПАП тестова током јануара 2024. године, са резултатима просечног обухвата ПАП тестовима у оквиру програма за скрининг за рак грлића материце током 2024. године. Званични извештаји из завода за јавно здравље и из Националне канцеларије за скрининг рака коришћени су за анализу. Стопе одговора и обухват циљне популације ПАП тестовима у оквиру скрининг програма израчунати су као број жена које су одговориле на позив на скрининг програм и које су тестиране, у односу на укупан број позваних жена (старости 25–65 година), и жена које живе у општинама обухваћеним скрининг програмом. Укупан број завода који су учествовали у промотивним активностима у току ЕНПРГМ током 2024. је 15. Одржана су 192 организациона састанка, 222 предавања са укупно 5136 учесника, 6004 појединачне здравствене едукације, 971 групна здравствена едукација, 6 јавних догађаја у којима је учествовало око 920 учесника, 183 изложбе за здравствену едукацију, 5 јавних форума и 3 конференције за медије. Организовано је укупно 116 медијских кампања, а око 159 партнера је преузело важну улогу у подржавању ових активности. Стручне смернице је израдио ИЈЗС. Те активности су довеле до виших вредности за стопу одговора на ПАП тест у јануару у поређењу са просечним резултатима за 2024. годину (61.8% наспрам 58.6%), као и за обухват ПАП тестом за исти период (23.9% у односу на 22.8%). Кроз јавноздравствене кампање током ЕНПРГМ у Републици Србији свест жена о важности превентивних гинеколошких прегледа је подигнута, што је довело до већег обухвата ПАП тестом у оквиру скрининг програма.

Кључне речи: Европска недеља превенције рака грлића материце, заводи за јавно здравље, свест, обухват ПАП тестовима

Abstract

Every year in January, European countries raise awareness among women about the cervical cancer prevention through The European Cervical Cancer Prevention Week (ECCPW) since 2007. In Serbia, ECCPW is carried out by the Institutes of Public Health and the Institute of Public Health of Serbia (IPHS) "Dr Milan Jovanovic Batut". The aim of this study was to present and document all activities conducted during the ECCPW in 2024 in the Republic of Serbia and to compare their impact on the coverage of PAP tests during the January 2024 with the results of the average coverage of PAP test in the cervical cancer screening programme in 2024. Official reports form from the institutes of public health and The National Cancer Screening office were used for analysis. Response rates and coverage of target population by PAP in the screening programme were calculated as the number of women who responded the invitation for the screening programme and were tested in relation to the whole number of invited women (25–64 years old) and women who live in the municipalities included in the screening programme. Total number of Institutes which were participated in promotional activities during the ECCPW in 2024 were 15. It was held 192 organizational meetings, 222 lectures in which 5136 participants took part, 6004 individual health educations, 971 group health educations, 6 public events in which around 920 participants took part, 183 health education exhibitions, 5 public forums and 3 press conferences. Total 116 media campaigns were organised and around 159 partners were taken important role for supporting those activities. The professional guidelines were prepared in the IPHS. Those activities had resulted to the higher values of response rate to PAP test in January vs. average results in 2024 (61.8% vs.58.6%) as well as to the coverage of PAP test for the same period (23.9% vs.22.8%). Through the public health campaigns during the ECCPW in the Republic of Serbia, women's awareness of the importance of preventive gynaecological examinations was raised, which led to an increase in the coverage of the PAP test in the screening program.

Key words: European Cervical Cancer Prevention Week, Institutes of public health, awareness, coverage by PAP tests

Упркос томе што је врста рака која се у највећој мери може спречити и лечити ако се открије у раној фази, рак грлића материце је и даље велики јавноздравствени проблем у Европи [1, 2]. Рак грлића материце углавном узрокује перзистентна инфекција високоризичним облицима хуманог папиломавируса (ХПВ). Рутински скрининг, вакцинација и рани третман могу да спрече рак грлића материце [2]. Нажалост, стотине жена у Европи и даље умиру од ове болести упркос годинама међународних напора, примарно због неједнаког приступа здравству и информацијама [3]. У Европском региону се сваке године забележи око 15.000 смрти и 33.000 нових случајева [1, 4].

Промотивне активности као што су кампање, едукативни ресурси и кампање обраћања јавности кроз излазак у заједницу играју виталну улогу за охрабривање људи да користе стратегије за превенцију рака грлића материце, као што су вакцинација и скрининг тестови (ПАП, ХПВ тестирање) [5, 6, 7].

Сваке године у јануару европске земље подижу свест младих жена о значају вакцинације против ХПВ и рутинских скрининга као важних инструмената у превенцији рака грлића материце током Европске недеље превенције рака грлића материце (ЕНПРГМ) [8]. Прву ЕНПРГМ је одржала Европска асоцијација за рак грлића материце (ЕССА) у јануару 2007. године, када су чланице овог удружења организовале 32 различите активности широм Европе, што је подигло свест и интересовање за превенцију рака грлића материце [9].

У Србији, Европску недељу превенције рака грлића материце реализују Институт и заводи за јавно здравље. Током ЕНПРГМ, Национална канцеларија за скрининг рака и Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“ сарађују са међународним и владиним установама [10] са циљем да се промовише превенција рака грлића материце. Кроз ову сарадњу користе се конференције, едукативни материјали, медији и различити промотивни догађаји. Предавања у школама и учешће факултета играју кључну улогу у информисању младих о начинима заштите од и превенције инфекције ХПВ-ом.

Циљ ове студије јесте да се представе и документују све активности спроведене током Европске недеље превенције рака грлића материце 2024. године у Републици Србији и да се упореди њихов утицај на обухват ПАП тестовима током јануара 2024. године, са резултатима просечног обухвата ПАП тестовима у оквиру про-

Despite being one of the most preventable and treatable types of cancer when detected early, cervical cancer is still a major public health concern in Europe [1, 2]. Cervical cancer is largely caused by persistent infection with high-risk forms of the Human Papillomavirus (HPV). Routine screening, vaccination and early treatment can prevent cervical cancer [2]. Unfortunately, hundreds of women in Europe still die from the disease every year despite years of international effort, primarily as a result of unequal access to care and information [3]. In the European region about 15,000 deaths and 33,000 new cases are recorded each year [1, 4].

Promotional activities like campaigns, educational resources and public outreach play a vital role in ensuring that people use strategies for prevention of cervical cancer such as vaccination and screening testing (Pap/HPV testing) [5, 6, 7].

Every year in January European countries raise awareness among women about the significance of HPV vaccination and routine screening as important tools of cervical cancer prevention through the European cervical cancer prevention week (ECCPW) [8]. The first ECCPW was held by the European Cervical Cancer Association (ECCA) in January 2007 when 32 different activities were organized throughout Europe by ECCA members, which increased awareness and interest in cervical cancer prevention [9].

In Serbia, European Cervical Cancer Prevention Week is carried out by the Institutes of Public Health. Also, during EECPPW the National Cancer Screening Office and the Institute of Public Health of Serbia “Dr Milan Jovanovic Batut”; collaborates with international and governmental institutions [10] in the aim to promote prevention of cervical cancer. Through this collaboration conferences, educational materials, media and different promoting events are used. Lectures in schools and participation of faculties play a crucial role for informing young people about ways of protection and prevention of HPV infection.

The aim of this study is to present and document all activities that were conducted during the European cervical cancer prevention week in 2024 in the Republic of Serbia and to compare the results of the activities as their impact on the coverage of PAP tests during the January 2024 with the results of the average coverage of PAP test in the cervical cancer screening programme in 2024 in the Republic of Serbia.

грама за скрининг за рак грлића материце током 2024. године у Републици Србији.

Методологија

У овом истраживању смо анализирали активности превенције рака грлића материце које је реализовала мрежа завода за јавно здравље у Републици Србији и Институт за јавно здравље Републике Србије – Центар за промоцију здравља и Национална канцеларија за скрининг рака током Европске недеље превенције рака грлића материце 2024. године, и њихов утицај на резултате одабраних процесних индикатора у програму за организовани скрининг рака грлића материце (ПОСРГМ). Анализирали смо следеће спроведене активности: број одржаних предавања са бројем учесника који су их похађали, појављивање у медијима (обавештења, интервјуи на телевизији/радију, друштвени медији...), објаве на званичним интернет презентацијама, појединачни здравствено-едукативни рад, групни здравствено-едукативни рад, јавне догађаје, број учесника који су оцењивали јавне догађаје, здравствено-едукативне изложбе, форуме, конференције за медије, број дистрибуираних материјала за промоцију здравља, и број партнера који су спроводили неке од тих активности. Индикатори из ПОСРГМ који су анализирани су: стопа одговора и обухват циљне популације ПАП тестом. Стопа одговора је рачуната као број жена које су одговориле на позив на ПОСРГМ и које су тестиране, у односу на укупни број позваних жена. Обухват ПАП тестом се рачуна као број жена које су тестиране у поређењу са укупним бројем жена у циљној популацији (старости 25–64 године), које живе у општинама обухваћеним ПОСРГМ. Резултати из завода за јавно здравље су анализирани на основу документације Центра за промоцију здравља, а резултати ПОСРГМ су анализирани на основу необјављених извештаја Националне канцеларије за скрининг рака. Одабрани индикатори из ПОСРГМ су упоређени за јануар 2024. и целу 2024. годину. Резултати су представљени као апсолутне и релативне вредности, а за статистичку анализу је коришћен програм Микрософт Ексел (*Microsoft Corporation, Redmond, WA, USA*).

Резултати

Резултати Института за јавно здравље Србије за 2024. годину су следећи:

1. Припремљене су информације за интернет презентацију и информације о епидемиолошкој ситуацији у свету и Србији.
2. Активности су координисане са заводима за јавно здравље појединачних округа.

Methodology

In this research we have analysed cervical cancer prevention activities conducted by the Institutes of Public Health in the Republic of Serbia and the Institute of Public Health of Serbia – The Centre for Health Promotion and the National Cancer Screening Office during the European Cervical Cancer Prevention Week in 2024 and its impact to the results of selected process indicators in the organized cervical cancer screening programme (OCCSP). We have analysed following conducted activities: number of held lectures with the number of participants who had attended lectures, appearance in media (announcements, interviews on TV/radio, social media...), posts on official websites, individual health- education work, group health education work, public events, number of participants who evaluated public events, health education exhibitions, forums, press conferences, number of distributed health promotion material and number of partners who conducted some of those activities. Indicators from OCCSP which were analysed are: response rates and coverage of target population by PAP test. Response rates were calculated as the number of women who responded the invitation for the OCCSP and received testing in relation to the whole number of invited women. The coverage by PAP test is calculated as the number of women who received test in relation to the whole number of women of target population (25–64 years old) who live in the municipalities included in the OCCSP. Results from the Institutes of public health were analysed by using the records from the Health Promotion Centre and the results from the OCCSP were analysed by using the unpublished reports from the National Cancer Screening Office. Selected indicators from the OCCSP were compared for the January 2024 and for the whole 2024. The results are presented as the absolute and relative numbers and for the statistical analysis we used Microsoft Excel (*Microsoft Corporation, Redmond, WA, USA*).

Results

In 2024 results of the Institute of Public Health of Serbia were following:

1. prepared information for the website and the epidemiological situation in the world and in Serbia;
2. coordinated activities with district institutes and public health institutes
3. provided expert and methodological assistance to health institutions in organizing the marking of this day from the Public Health Calendar,
4. took part in organizing an action to improve students' awareness of the frequency and consequences of infection with the Human Papilloma Virus, as well as the importance of screening for early detection of

3. Пружена је стручна и методолошка помоћ здравственим установама у организацији обележавања овог дана из јавноздравственог календара.
4. Узето је учешће у организацији активности за унапређење свести студената о учесталости и последицама инфекције хуманим папиломавирусом, као и о значају скрининга за рану детекцију рака грлића материце. Ове активности су спроводили експерти из Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“ у сарадњи са студентима из Међународне федерације удружења студената медицине у Србији у периоду од 22. до 28. јануара, у студентским домовима у Београду: „Јелица Миловановић“, „Патријарх Павле“, „Милутин Миланковић“, „Стеван Чоловић“, „Петар Драпшин“, „Карађорђе“, „Алекса Дејовић“ и „Змај“.
5. Организована је конференција за медије 22.1.2024. године у Институту за јавно здравље Србије.
6. Кампања је покривена у медијима.

cervical cancer. The actions were implemented by experts from the Institute of Public Health of Serbia “Dr Milan Jovanović Batut” in cooperation with students from the International Federation of Medical Students Association of Serbia in the period from 22 to 28 January, in the student dormitories in Belgrade: “Jelica Milovanović”, “Patrijarh Pavle”, “Milutin Milanković”, “Stevan Čolović”, “Petar Drapšin”, “Karađorđe”, “Aleksa Dežović” and “Zmaj”;

5. organized a press conference on 22 January 2024 at the Institute of Public Health of Serbia
6. covered the campaign in the media

The results of the other Institutes of Public Health in 2024 ECCPW are presented in the Table 1.

Резултати завода за јавно здравље су представљени у табели 1.

Табела 1. Активности 14 завода за јавно здравље који су учествовали у ЕНПРГМ 2024.

Table 1. Activities of 14 Institutes of public health which have participated in 2024 ECCPW

Активности 14 завода за јавно здравље <i>Activities of 14 IOPH</i>	Број <i>Number</i>	Број учесника <i>Number of Participants</i>
Организациони састанци / <i>Organizational meetings</i>	192	НП / NR
Предавања / <i>Lectures</i>	222	5136
Појединачне здравствене едукације / <i>Individual health educations</i>	НП / NR	6004
Групе здравствене едукације / <i>Group health educations</i>	971	НП / NR
Јавни догађаји / <i>Public events</i>	6	920
Здравствено-едукативне изложбе / <i>Health education exhibitions</i>	183	НП / NR
Јавни форуми / <i>Public forums</i>	5	НП / NR
Конференције за медије / <i>Press conferences</i>	3	НП / NR

НП – недостајући податак, није део званичног извештаја

NR-it is not part of official report

Уз то, током ЕНПРГМ је подељено 25.709 промотивних материјала, 123 објаве су постављене на различите интернет презентације, и реализовано је 116 појављивања у медијима.

Additionally, during the ECCPW it was distributed 25709 promotional materials, 123 public information was posted on different sites, and 116 media appearances were held.

Резултати процесних индикатора за ПОСРГМ у јануару 2024. били су већи од просечних резултата за исте индикаторе за целу 2024. годину (табела 2).

The results of process indicators for the OCCSP in the January 2024 were higher than the average results for the same indicators for the whole 2024 year (Table 2).

Табела 2. Статистички подаци из ПОСРГМ у јануару 2024. и просечни годишњи резултати за исте индикаторе за целу 2024. годину

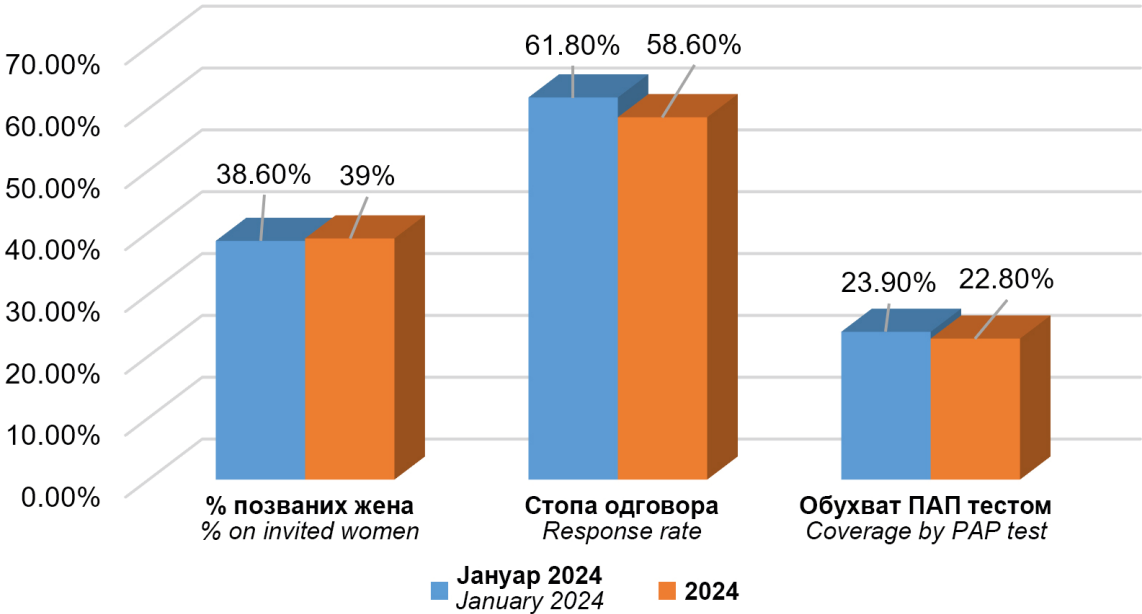
Период <i>Period</i>	Укупан број жена у циљној популацији (25–64)* <i>Total number of women target population (25–64 age)*</i>	Број позваних жена <i>No of invited women</i>	Број тестираних жена <i>No of tested women</i>
Јануар 2024 <i>January 2024</i>	22.791	8797	191
2024	273.488	106.583	3389

*Општине обухваћене ПОСРГМ

*municipalities included in OCCSP

Графикон 1. Компаративна презентација резултата постигнутих у јануару у поређењу са просеком за све месеце 2024. године

Chart 1. Comparative presentation of the results achieved in January compared to the average in all months of 2024



Дискусија

Discussion

Наши резултати показују да су координисани напори Србије током Европске недеље превенције рака грлића материце (2024) успешно унапредили јавну свест кроз циљне кампање, при чему је учешће у скринингу показало благи напредак. Иако се сарадња између специјалиста за промоцију здравља и служби које спроводе скрининг показала делотворном у допирању до приоритетне популације кроз различите стратегије комуникације, сталне разлике у руралним подручјима наглашавају потребу за боље прилагођеним приступима како би се унапредила доступност и учешће из тих подручја, што указује да би будуће кампање имале користи од уграђивања успешних компоненти других европских програма за подизање свести, уз њихову адаптацију на локални контекст.

Our findings demonstrate that Serbia coordinated efforts during European Cervical Cancer Prevention Week (2024) successfully enhanced public awareness through targeted campaigns, with screening participation showing slight improvement. While the collaboration between health promotion specialists and screening services proved effective in reaching priority populations through various communication strategies, persistent disparities in rural areas highlight the need for more tailored approaches to improve accessibility and engagement in these regions, suggesting future campaigns could benefit from incorporating successful elements of other European awareness programs while adapting them to local contexts.

У студији из Малте резултати су обухватили 407 жена (стопа одговора 85%), што је показало да је знање о факторима ризика и симптомима за рак грлића материце било значајно веће међу особама са вишим образо-

In the study from Malta the results involved 407 women (85% response rate), revealing that knowledge of cervical cancer risk factors and symptoms was significantly higher among those with advanced education. Primary reported barriers to screening participation included embarrassment, fear of the test procedure, and apprehension about

вањем. Примарне баријере за учешће у скринингу које су пријављене обухватају стид, страх од процедуре тестирања и страх од потенцијалних резултата [11].

У Хрватској су Шкоплјанац-Мачина и сарадници детаљно оценили активности унутар ЕНПРГМ за 2008. и 2009. годину. Хрватски Национални институт за јавно здравље је организовао јавну кампању која је спојила позиве преко масовних медија са бесплатним скринингом за рак грлића материце. У једном кључном догађају који је одржан у Загребу, у току само неколико дана, 481 жена је обухваћена скринингом, а додатни позиви су прослеђени женама које нису прошле скрининг. Аутори су нагласили да су: „медијске кампање и бесплатни јавни догађаји током ЕНПРГМ били делотворни за повећање одговора на скрининг, посебно међу млађим женама” [12].

Насупрот томе, Уједињено краљевство је усвојило веома дигиталну и виралну стратегију комуникације током ЕНПРГМ. Према студији коју су спровели Леноар и сарадници, кампања „Размаз за размаз”, коју је 2015. године покренула Џоова фондација за рак грлића материце, жене су позиване да постављају селфије на којима су са размазаним кармином, како би се покренуо разговор о скринингу на рак грлића материце. Кампања је постигла значајан обухват и анимацију јавности на интернету. Као што је наведено у раду, ова кампања је генерисала широк спектар садржаја у твитовима, укључујући и личне приче, поруке подршке, и подсећања на здравље, што је делотворно повећало свест о скринингу на рак грлића материце у Уједињеном краљевству [13].

У Финској, едукативне кампање су организоване у сарадњи са Финским предузећем за радио и телевизију како би се промовисала свест о ХПВ. Годишњи извештај Друштва за рак из 2021. године је нагласио важност „широког обраћања младим људима путем дигиталних и медијских платформи” у одржавању превентивних понашања [14].

У Словенији, ЕНПРГМ је координисана са општинским властима и школама. У јануару 2024. године, Град Љубљана је покренуо иницијативу која је трајала недељу дана, у сарадњи здравствених центара и НВО, која је промовисала гинеколошке прегледе, вакцинацију против ХПВ и свест о раној детекцији. Град је нагласио сарадњу на нивоу целе заједнице и као циљну популацију одабрао младе жене, са циљем да се смање страх и дезинформације у вези са раком грлића материце [15].

potential results [11].

In Croatia, a detailed evaluation published by Škopljanač-Maćina et al. describes ECCPW activities in 2008 and 2009. The Croatian National Institute of Public Health organized a public campaign that combined mass media outreach with free cervical cancer screenings. In one key event held in Zagreb, 481 women were screened over just a few days, and additional invitations were distributed to women who had not undergone testing. The authors highlighted that “media campaigns and free public events during ECCPW were effective in increasing screening uptake, especially among younger women” [12].

In contrast, the United Kingdom adopted a highly digital and viral communication strategy during ECCPW. According to a study by Lenoir et al. the “Smear for smear” campaign, launched in 2015 by Jo’s Cervical Cancer Trust, invited women to post selfies wearing smeared lipstick to start conversations about cervical screening. The campaign achieved significant online reach and engagement. As reported in the article, this campaign generated a wide range of tweet content, including personal stories, support messages, and health reminders, which effectively raised awareness about cervical screening in the UK [13].

In Finland, educational campaigns were launched in collaboration with Finnish Broadcasting Company to promote HPV-related awareness. The Cancer Society’s 2021 annual report emphasized the importance of “broad outreach to young people via digital and media platforms” in sustaining prevention behaviour [14].

In Slovenia, ECCPW is coordinated with municipal governments and schools. In January 2024, the City of Ljubljana launched a week-long initiative with health centres and NGOs that encouraged gynaecological check-ups, HPV vaccination, and early detection awareness. The city emphasized community-level collaboration and targeted young women, aiming to reduce fear and misinformation surrounding cervical health [15].

Conclusion

Through population-based screening initiatives and public health campaigns during the European Cervical Cancer Prevention Week in the Republic of Serbia, women’s awareness of the importance of preventive gynaecological examinations was raised, which led to an increase in the coverage of the PAP test in the screening program.

Закључак

Кроз иницијативе за скрининг засноване на популацијама и јавноздравствене кампање током Европске недеље за превенцију рака грлића материце у Републици Србији, свест жена о важности превентивних гинеколошких прегледа је подигнута, што је довело до већег обухвата ПАП тестом у оквиру скрининг програма.

Литература / References

1. World Health Organization. Cervical cancer elimination: progress evident, but tragically slow [Internet]. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 2025 Jan 27 [cited 2025 Jul 16]. Available from: <https://www.who.int/europe/news/item/27-01-2025-cervical-cancer-elimination--progress-evident--but-tragically-slow>
2. World Health Organization. Cervical cancer fact sheet [Internet]. Geneva: World Health Organization; 2024 Mar 5 [cited 2025 Jul 16]. Available from: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/cervical-cancer>
3. Altová A, Kulhánová I, Reisser K, Netrdová P, Brož J, Eikemo TA, et. al.. Educational inequalities in cervical cancer screening participation in 24 European countries. *Public Health*. 2024; 233:1–7. <https://doi.org/10.1016/j.puhe.2024.04.036>
4. Arbyn M, Gultekin M, Morice P, Nieminen P, Cruickshank M, Poortmans P, et. al.. The European response to the WHO call to eliminate cervical cancer as a public health problem. *Int J Cancer*. 2021; 148:227–84. <https://doi.org/10.1002/ijc.33189>
5. Staley H, Shiraz A, Shreeve N, Bryant A, Martin Hirsch PP, Gajjar K. Interventions targeted at women to encourage the uptake of cervical screening. *Cochrane Database Syst Rev*. 2021; 9:CD002834. <https://doi.org/10.1002/14651858.CD002834.pub3>
6. Musa J, Achenbach CJ, O'Dwyer LC, Evans CT, McHugh M, Hou L, et al. Effect of cervical cancer education and provider recommendation for screening on screening rates: A systematic review and meta-analysis. *PLoS One*. 2017; 12(9):e0183924. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0183924>
7. Everett T, Bryant A, Griffin MF, Martin Hirsch PP, Forbes CA, Jepson RG. Interventions targeted at women to encourage the uptake of cervical screening. *Cochrane Database Syst Rev*. 2011; 5:CD002834. <https://doi.org/10.1002/14651858.CD002834.pub2>
8. ECHoS Communication. European Cervical Cancer Prevention Week 2025. Europe's Beating Cancer Plan is supporting efforts to extend routine vaccination against HPV of girls and boys [Internet]. [place unknown]: ECHoS. 2025 Apr 11 [cited 2025 Jul 16]. Available from: <https://cancermissionhubs.eu/library/european-cervical-cancer-prevention-week-2025-20-26-january>
9. Grce M, Bogdanovic-Gillion A, Read I, Davies P. The European Cervical Cancer Association and the prevention of cervical cancer in Europe. *Entre Nous*. 2007; 64:14 [cited 2025 Jul 20]. Available from: <https://iris.who.int/handle/10665/367487>
10. Red Cross Serbia, Institute of Public Health of Serbia "Dr Milan Jovanović Batut". European Cervical Cancer Prevention Week activities [Internet]. Belgrade: Red Cross Serbia; 2022 Jan 27 [cited 2025 Jul 20]. Available from: <https://www.redcross.org.rs/en/news/european-cervical-cancer-prevention-week/>
11. Deguara M, Calleja N, England K. Cervical cancer and screening: knowledge, awareness and attitudes of women in Malta. *J Prev Med Hyg*. 2021; 61(4):E584–92. https://doi.org/10.15167/2421_4248/jpmh2020.61.4.1521
12. Škopljanac-Maćina F, Mahovlić V, Ovanin-Rakić A, Barišić A, Rajhvajn S, Jurič D, et. al. Cervix Cancer Screening in Croatia within the European Cervical Cancer Prevention Week. *Coll Antropol*. 2010; 34(2):613–7. Available from: <https://hrcak.srce.hr/broj/4456>

13. Lenoir P, Moulahi B, Azé J, Bringay S, Mercier G, Carbonnel F.. Raising awareness about cervical cancer using Twitter: Content analysis of the 2015 #Smearforsmear campaign.. J Med Internet Res. 2017; 19(10):e344. <https://doi.org/10.2196/jmir.8421>
14. Cancer Society of Finland. Promoting health, wellbeing and cancer prevention: annual report 2021. Helsinki: Cancer Society of Finland; 2021.
15. City of Ljubljana. The European Cervical Cancer Prevention Week is starting [Internet]. Ljubljana: City of Ljubljana; 2024 Jan [cited 2025 Jul 20]. Available from: <https://www.ljubljana.si/en/news/the-european-cervical-cancer-prevention-week-is-starting/>



Примљено / Received

8. 8. 2025.

Ревидирано / Revised

17. 8. 2025.

Прихваћено / Accepted

18. 8. 2025.

Кореспонденција / Correspondence

Тамара Наумовић – Tamara Naumović

tamara_naumovic@batut.org.rs

ORCID

Tamara Naumović

<https://orcid.org/0000-0002-3360-7883>

Katarina Boričić

<https://orcid.org/0000-0002-7117-5129>

Leyla Javadova

<https://orcid.org/0009-0006-8091-5375>

Ahmed Hayder Al-Kawaz

<https://orcid.org/0009-0004-3946-0300>